

Nr 15.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion om vissa åtgärder i abortförebyggande syfte.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 379, har fru *Ewerlöf* hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville *dels* uppdraga åt medicinalstyrelsen att låta föra en fortlöpande statistik över samtliga av medicinalstyrelsen eller av två läkare behandlade ansökningar om tillstånd till abort, *dels*, eventuellt genom 1950 års abortkommitté, föranstalta om sådan ändring av gällande regler att behandling av ansökan om abort på grund av socialmedicinska och medicinskt sociala indikationer obligatoriskt skall föregås av social utredning, *dels ock*, likaledes eventuellt genom 1950 års abortkommitté, låta undersöka möjligheterna att vid planering av abortförebyggande verksamhet i nya distrikt inrätta allmänna familje- och äktenskapsrådgivningsbyråer, till vilka denna verksamhet anslutes, i stället för särskilda rådgivningsbyråer för abortsökande.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från medicinalstyrelsen och 1950 års abortutredning.

Utredningen säger sig f. n. icke kunna ingå på de i motionen lämnade sakuppgifterna, vilkas riktighet utredningen anser sig icke kunna i allo vitsorda. Kommittén, som icke har något att erinra mot en förbättrad statistik rörande hos medicinalstyrelsen behandlade ansökningar om legal abort, framhåller beträffande de frågor, som direkt beröra kommittén följande:

Kommittén har redan från början av sitt arbete haft sin uppmärksamhet riktad på vikten av att en social utredning föregår ansökan om legal abort samt att utredningen utföres av därför kvalificerad personal. I samband med en studieresa till Danmark hösten 1950 hade kommittén ägnat särskilt studium åt de sociala utredningar, som utfördes av Mödrahjälpens tjänstemän i Köpenhamn. Att en obligatorisk socialutredning i vårt land hittills icke kunnat föreskrivas och genomföras sammanhänger med den nu gällande formen för abortärendenas behandling och avgörande, vilken enligt kommitténs direktiv även skulle bli föremål för utredning. Frågan är således under övervägande inom kommittén. Vad angår inrättandet av allmänna familje- och äktenskapsrådgivningsbyråer har kommittén — sedan den tagit del av en för Stockholms stads räkning upprättad promemoria

rörande försöksverksamhet med familjerådgivning — å sammanträde i november 1950 beslutat undersöka, huruvida möjligheter föreligga att utvidga den hittillsvarande abortförebyggande verksamheten att omfatta även familjerådgivning.

Medicinalstyrelsen anför i huvudsak följande

Styrelsen lämnar f. n. statistiska uppgifter om enligt lagen om avbrytande av havandeskap verkställda aborter årsvis. Översikten för år 1950 torde föreligga före den 1 juli 1951 och omfatta, liksom tidigare, uppgifter om indikationerna. Vid detta tillfälle kommer för första gången även fallens fördelning på län att redovisas. Läkarförbundets framställningar, som berörts av motionären, synas avse abortansökningar. Förbundet önskar, att dessa redovisas kvartalsvis och länsvis samt att uppgift lämnas om indikation, bifall resp. avslag, samt om utslaget gått med eller mot den intygs-skrivande läkarens uppfattning. Någon sådan statistik finnes f. n. icke. Från och med år 1951 har styrelsen emellertid för avsikt att kvartalsvis publicera en uppgift om antalet inkomna abortansökningar, uppdelade på sådana, som bifallits och avslagits. Någon uppdelning av samma antal på län och indikationer etc. ser sig styrelsen däremot av brist på personal icke i stånd att åstadkomma.

Därmed synas förbundets önskemål i det väsentliga bliva tillgodosedda. Fördelningen på län och indikationer gives visserligen endast årsvis, men detta bör för de syften förbundet uppgivit vara till fyllest. Hela det frågekomplex, som beröres i förbundets skrivelser, väntas komma att utredas och belysas med statistik i abortutredningens betänkande.

Frågan huruvida ansökan om abort på grund av socialmedicinska och medicinskt sociala indikationer obligatoriskt skall föregås av social utredning har varit föremål för övervägande inom styrelsen och har även upptagits av abortkommittén. Även frågan om inrättande av allmänna familje- och äktenskapsrådgivningsbyråer vid planering av abortförebyggande verksamhet har varit föremål för styrelsens intresse och dryftats av nämnda kommitté.

Styrelsen har i syfte att underlätta rådgivningen i familje- och äktenskapsfrågor vid inrättandet av rådgivningsbyråer för abortsökande föreslagit, att dessa skola benämnas »rådgivningsbyråer i sexualfrågor» i stället för »rådgivningsbyråer för abortsökande». Utom de i motionen omnämnda ha sådana byråer godkänts och tagits i bruk i Linköping, Sundsvall, Örnsköldsvik och Visby, varjämte byråer planeras i Uppsala, Hälsingborg, Karlstad, Västerås och Örebro. Styrelsen är ense med motionären, att det är mindre lyckligt, att sexualrådgivningen anknutits till mödravårdscentralerna men vill betona, att denna anordning endast avsetts vara ett provisorium.

Sammanfattningsvis framhåller styrelsen, att motionärens första önskemål, i den mån tillgång på personal finnes, i allt väsentligt bör bli tillgodo-

sett genom styrelsens försorg och att de båda följande frågorna tagits upp till behandling av abortkommittén, varför några ytterligare åtgärder f. n. ej synas erforderliga.

Utskottet. De abortförebyggande åtgärderna äro f. n. föremål för översyn av 1950 års abortutredning. Enligt sina direktiv skall utredningen bl. a. företaga en socialstatistisk bearbetning av det föreliggande skriftliga materialet rörande legala aborter samt underkasta rapporterna om verkställda sådana aborter bearbetning med avseende på fördelningen av dessa mellan de olika indikationerna i abortlagen. På grundval av den socialstatistiska undersökningen skall abortutredningen granska den abortförebyggande verksamheten och framlägga de förslag, till vilka granskningen kan ge anledning. Utredningen har såsom framgår av dess till utskottet avgivna yttrande upptagit såväl frågan om att social utredning alltid skall föregå legal abort som frågan om inrättande av allmänna familje- och äktenskapsrådgivningsbyråer.

Enligt av medicinalstyrelsen lämnade uppgifter fördelar sig antalet legala aborter per år på följande sätt:

1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950
439	506	496	568	703	1 088	1 626	2 378	3 534	4 585	5 303	5 888

Såsom sammanställningen visar befinner sig antalet legala aborter i en år från år fortgående stegring; omfattningen av de illegala aborterna undandraget sig varje bedömande. Den omständigheten att sådana aborter, som utföras med stöd av abortlagen, oavslått ökas är ägnad att påkalla uppmärksamhet, eftersom det rör sig om en så grundläggande fråga som respekten för liv. Det bör vidare icke förbises, att avbrytande av havandeskap — även när det utföres av läkare — kan vara förenat med skadeverkningar både kroppsligt och själsligt. Med hänsyn härtill finner utskottet synnerligen angeläget, att de samhällsorgan, som omhänderhava den abortförebyggande verksamheten, organiseras och utrustas på ett sådant sätt, att de kunna verksamt hjälpa de kvinnor, som vända sig till dem. Om tillräckliga personella och materiella resurser äro för handen, synes det, enligt vad erfarenheten visar, vara möjligt att i ett stort antal fall förmå de abortsökande att avstå från abort och i stället bära fram sitt barn.

Med anledning av motionärens önskemål att medicinalstyrelsen skall föra en fortlöpande statistik över samtliga av styrelsen eller av två läkare behandlade ansökningar om tillstånd till abort har medicinalstyrelsen meddelat, att åtgärder redan vidtagits för att från och med i år kvartalsvis publicera uppgift om antalet inkomna abortansökningar, uppdelade på sådana som bifallits eller avslagits. Uppdelningen på län och indikationer anser sig styrelsen däremot för närvarande icke kunna redovisa av brist på personal.

Utskottet, som vill understryka önskvärdheten av en statistik, som ger fylligast möjliga upplysningar på hithörande område, har emellertid från 1950 års abortutredning inhämtat, att utredningen kommer att behandla även frågan om statistikens utformning och omfattning.

Utskottet finner, att motionens önskemål i det väsentliga redan tillgodosatts och hemställer därför,

att motion II: 379 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 april 1951.

På utskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Gustafson i Göteborg*, Pettersson i Ersbacken, fröken Öberg, herrar Christenson i Malmö*, Ohlsson i Kastlösa, fru Västberg, fröken Ager, herrar Hansson i Skegrie*, Forsberg*, Braconier, Johanson i Kalmar, Jönsson i Rosshol, fru Svedberg, herrar Allard, Bark*, fröken Vinge, herrar Bengtsson och Andersson i Sundsvall,

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.